

До разової спеціалізованої вченої ради
ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

ВІДГУК

офіційного опонента
доктора юридичних наук, професора
Ленгер Яни Іванівни
на дисертацію **Кричфалушія Віталія Івановича**
на тему: «**Адміністративно-правовий механізм надання послуг у сфері
спортивної медицини та реабілітації**»,
подану на здобуття наукового ступеня **доктора філософії**
за спеціальністю **081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Дисертаційне дослідження Кричфалушія Віталія Івановича присвячене актуальній, суспільно значущій і науково перспективній проблематиці адміністративно-правового механізму надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації. Уже сама постановка теми свідчить про вдалий вибір предмета дослідження, який перебуває на стику адміністративного права, права охорони здоров'я, соціального забезпечення, спортивного права та публічного адміністрування. На титульній сторінці роботи вказано, що дисертація подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а сама праця визначена як кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Актуальність теми переконливо обґрунтована у вступі дисертації. Автор слушно виходить із того, що в сучасних умовах європейської інтеграції України, зростання суспільного інтересу до здорового способу життя, спорту, медико-реабілітаційної допомоги, а також в умовах воєнного стану й майбутнього післявоєнного відновлення держави значно зростає потреба у якісному адміністративно-правовому забезпеченні послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації. Здобувач обґрунтовано акцентує, що ця проблематика безпосередньо пов'язана з попитом на реабілітаційні послуги для військовослужбовців, ветеранів, осіб, які постраждали внаслідок бойових дій, а також з необхідністю формування сучасних сервісно орієнтованих моделей публічної адміністрації у сфері охорони здоров'я та фізичної культури.

Важливо, що дисертація не ізольована від загальної логіки розвитку державної політики. У вступі зазначено зв'язок роботи зі Стратегією розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, Стратегією розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, а також із комплексною науково-дослідною темою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» щодо європеїзації публічного права України в контексті виконання умов приєднання до ЄС. Це додатково підтверджує, що дослідження має не лише теоретичне, а й виразне прикладне, стратегічне значення.

Отже, обрана тема є безумовно актуальною як у науковому, так і у практичному вимірах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, поданих у дисертації, є загалом належним і достатнім для кваліфікаційного дослідження рівня доктора філософії. Автор чітко сформулював мету дослідження як здійснення комплексного дослідження адміністративно-правового механізму надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації, що має слугувати базисом для обґрунтування напрямів його вдосконалення. Для досягнення цієї мети визначено систему послідовних завдань: від встановлення поняття та сутності спортивної медицини та реабілітації до аналізу правового регулювання, адміністративно-правової характеристики послуг, системи суб'єктів, адміністративно-правових процедур та напрямів удосконалення законодавства і відповідного механізму. Така логіка є цілісною, послідовною та методологічно виправданою.

У вступі дисертації окреслено об'єкт і предмет дослідження, що також свідчить про належний рівень наукового конструювання роботи: об'єктом визначено суспільні відносини, що виникають у сфері спортивної медицини та реабілітації, а предметом — адміністративно-правовий механізм надання послуг у цій сфері. Автор використовує комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних і міждисциплінарних методів. Серед них названо діалектичний,

аналітичний, синтетичний, індукцію, дедукцію, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, історико-правовий методи, а також метод правового моделювання. Окремо наголошено на реалізації міждисциплінарного підходу шляхом залучення положень медицини, фізичної реабілітації, соціології та державного управління. Такий методологічний інструментарій є адекватним предмету дослідження.

Обґрунтованість положень дисертації підсилюється належною джерельною базою. Автор прямо вказує, що нормативною основою роботи стали Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані в Україні, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які визначають адміністративно-правовий механізм забезпечення надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації. Емпіричну основу становлять матеріали судової практики, нормативні акти, статистичні дані щодо кількості наданих реабілітаційних і спортивно-медичних послуг, а також результати моніторингів і звітів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Це свідчить про прагнення автора будувати висновки не лише на рівні абстрактної теорії, а й на основі аналізу чинного правового масиву та практики його реалізації.

Заслугує на позитивну оцінку і те, що рекомендації автора мають адресний характер. Вони не обмежуються загальними міркуваннями про потребу вдосконалення, а спрямовані на конкретні законодавчі акти: Закон України «Про соціальні послуги», Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», Закон України «Про фізичну культуру та спорт». Саме це дозволяє оцінювати дисертацію як таку, що має належний рівень наукової і практичної верифікації.

Оцінка змісту дисертації. Зміст дисертації є логічно побудованим, внутрішньо узгодженим і відповідає поставленій меті та сформульованим завданням. Згідно зі структурою, робота складається зі вступу, двох розділів, що поділені на шість підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок, із них 168 сторінок основного тексту.

Перший розділ присвячено теоретико-правовим засадам надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації. Уже сам набір підрозділів свідчить про правильну дослідницьку оптику: спочатку автор зосереджується на понятті та сутності спортивної медицини та реабілітації, далі аналізує правове регулювання з урахуванням досвіду України, зарубіжних країн і світових стандартів, а потім переходить до адміністративно-правової характеристики відповідних послуг. Така композиція дозволяє спочатку закласти теоретичний фундамент, а вже потім перейти до характеристик правового механізму.

Другий розділ має виразно прикладний характер і присвячений реалізації адміністративно-правового механізму надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації. У ньому досліджено систему суб'єктів надання послуг, адміністративно-правові процедури їх організації та надання, а також напрями удосконалення законодавства і самого механізму. Саме така побудова дозволяє автору перейти від дескриптивного рівня до аналітичного і проектного.

Позитивним є те, що в дисертації простежується прагнення автора поєднати загальнотеоретичний аналіз із нормативно-прикладними висновками. Робота не залишається на рівні дефінітивного опису понять, а містить спробу системно реконструювати сам механізм надання послуг у відповідній сфері, розкрити його нормативний, інституційний і процедурний компоненти. Зміст дослідження демонструє послідовність авторської думки: від понятійного апарату — до системи суб'єктів, від аналізу чинного регулювання — до конкретних напрямів його вдосконалення.

У цілому зміст дисертації справляє позитивне враження як завершене, тематично цілісне й фахово орієнтоване дослідження.

Наукова новизна положень і висновків дисертації. Наукова новизна дисертації сформульована у вступі досить чітко і структуровано. Автор окремо виділяє положення, запропоновані вперше, удосконалені положення та ті, що дістали подальшого розвитку. Це відповідає ustalеним вимогам до дисертаційного дослідження рівня PhD.

До положень, сформульованих уперше, здобувач відносить насамперед висновок про необхідність законодавчого визначення поняття «спортивна реабілітація» як системи заходів із відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій особи, а також комплекс пов'язаних із цим пропозицій: розроблення державних стандартів якості спортивно-реабілітаційних послуг, інтеграцію спортивної реабілітації до систем охорони здоров'я, соціального захисту та професійної реабілітації, встановлення механізмів фінансування відповідних програм, зокрема для ветеранів, військових та осіб з інвалідністю, а також впровадження системи підготовки і сертифікації фахівців зі спортивної реабілітації. Також новим положенням є акцент на необхідності визнання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації різновидом публічних послуг із чітким відмежуванням їх від адміністративних послуг у вузькому розумінні.

До удосконалених положень автор відносить аргументацію запровадження правової категорії «спортивна реабілітація» та конкретні пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства, зокрема до Закону України «Про соціальні послуги» і Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я». Подальшого розвитку, за автором, набуло розуміння підходів до визначення джерел фінансування спортивної медицини та реабілітації, а також бачення тріади функціонального змісту послуг у цій сфері, що не дозволяє звести управління ними до одного розпорядчого суб'єкта виконавчої влади. Автор також пов'язує подальший розвиток дослідження з обґрунтуванням позитивних тенденцій у ліцензуванні, зокрема в частині розвитку eHealth та акредитації закладів охорони здоров'я.

Наукова новизна дисертації є реальною, хоча окремі положення, природно, мають різний рівень оригінальності. Найбільш переконливими в аспекті новизни видаються ті результати, які пов'язані з концептуалізацією спортивної реабілітації, кваліфікацією відповідних послуг як різновиду публічних та розробленням конкретних законодавчих пропозицій. У сукупності вони дозволяють констатувати наявність у роботі авторського наукового внеску.

Відсутність порушень академічної доброчесності. На титульній сторінці дисертації прямо зазначено, що вона містить результати власних досліджень, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів має посилання на відповідне джерело. У вступі також вказано, що робота виконана здобувачем самостійно, а всі сформульовані в ній положення та висновки базуються на основі особистих досліджень автора. Okремо зазначено особистий внесок здобувача, апробацію матеріалів дисертації та перелік публікацій за темою дослідження.

За результатами ознайомлення з текстом дисертації, її структурою, характером викладу, способом використання наукових джерел, наявністю посилань на нормативний матеріал, праці інших дослідників та власні публікації здобувача, підстав стверджувати про наявність очевидних порушень академічної доброчесності не вбачається. Дисертація має ознаки самостійного наукового дослідження, у якому відображено власні наукові підходи та напрацювання автора, а використані в роботі ідеї та положення інших науковців супроводжуються посиланнями і слугують підґрунтям для формування авторських висновків.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні теоретичні та практичні висновки, положення і пропозиції дисертаційного дослідження висвітлені у 8 наукових працях, з них 5 одноосібних наукових статей та 3 тези доповіді на науково-практичних конференціях.

Дискусійні питання і зауваження. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію, вважаю за необхідне висловити низку зауважень і міркувань дискусійного характеру.

По-перше, окремі положення, винесені на захист як нові, потребують ще більш чіткого розмежування між власне науковою новизною та практичною доцільністю. Зокрема, пропозиції щодо створення державних стандартів, механізмів фінансування або сертифікації фахівців є важливими і корисними, однак у тексті дисертації місцями хотілося б бачити ще виразніше теоретичне

обґрунтування того, чому саме вони становлять новий науковий результат, а не переважно проектно-нормотворчу ініціативу.

По-друге, заслуговує підтримки теза автора про потребу визнання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації різновидом публічних послуг. Водночас це питання має складний теоретичний вимір, оскільки потребує більш ґрунтовного відмежування від суміжних категорій: медичних послуг, соціальних послуг, реабілітаційних послуг, адміністративних послуг у вузькому сенсі. У цьому аспекті окремі частини дисертації могли б містити розгорнутішу класифікаційну аргументацію.

По-третє, автор слушно наголошує на важливості зарубіжного досвіду та світових стандартів, однак у перспективі подальшого доопрацювання теми бажано було б ще ширше розкрити критерії відбору саме тих іноземних моделей, які можуть бути імплементовані в український правопорядок без ризику механічного перенесення чужих рішень у відмінний нормативний і соціальний контекст.

По-четверте, практичні законодавчі пропозиції автора виглядають змістовними, однак деякі з них — наприклад, щодо зміни назви Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», виключення окремої статті із Закону України «Про фізичну культуру та спорт», створення нового реєстру осіб, які проходять реабілітацію, — потребують додаткової оцінки з погляду техніко-юридичної узгодженості із чинною системою законодавства, бюджетними можливостями та розподілом компетенції між органами виконавчої влади.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації й можуть бути розглянуті як дискусійні питання, що відкривають перспективи для подальших наукових пошуків здобувача.

Загальний висновок. Дисертація Кричфалушія Віталія Івановича на тему «Адміністративно-правовий механізм надання послуг у сфері спортивної медицини та реабілітації» є самостійною, завершеною науковою працею, яка відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор - Кричфалушій Віталій Іванович - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Яна ЛЕНГЕР

